

Datum 2023-08-18

Dnr: KST 2023/598

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för digital infrastruktur och säkerhet
fi.registrator@regeringskansliet.se
david.troeng@regeringskansliet.se

Yttrande på Frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet (Fi2023/01693)

Bakgrund

Finansdepartementet har via Regeringskansliet ställt ett antal frågor rörande konnektivitet (anslutbarhet) till ett stort antal aktörer, bl a flera kommuner.

Torsby kommun är tacksam för att få möjligheten att lämna svar och är mycket positiva till att regeringen ser behovet av ett kunskapsunderlag för att förstå hur konnektivetsområdet kan utvecklas, vilka utmaningar som finns idag och i framtiden och hur de kan mötas. Då den nationella bredbandsstrategin Sverige helt uppkopplat 2025 snart når sitt slutdatum är det viktigt att få en samlad bild av behov och utmaningar för framtiden.

Sammanfattning

Nedan är behov som Torsby kommun identifierat, vilka utvecklas mera under varje frågeställning.

- Effektivare bredbandsutbyggnad
- Effektivare bredbandsstöd
- Kompetenshöjande insatser
- Större krav på nätägare
- Styrning och reglering av robusthet och säkerhet
- Behovsgrundade analyser på lokal nivå
- Långsiktiga strategier med tydliga mål med hänsyn till regionala förutsättningar.

Användning av konnektivitet och delaktighet

Behovet och användandet av digitala tjänster varierar mellan lands- och glesbygd och stad då den fysiska tillgängligheten till handel, arbete och samhällstjänster är större i städer än på landsbygden. Idag använder medborgare digitalisering för både handel, utbildning, arbete, sjukvård, nyheter och kontakt med vänner och familj och mycket mer, det har blivit en självklarhet. Arbete på distans ökar och kommer att öka ytterligare framöver med små företag som erbjuder sina tjänster globalt från hemmakontor. Användandet av IoT – Internet of Things samt smarta enheter i hemmet kommer att öka, användandet av digital läkarkontakt, leverans av varor via drönare, virtuella klassrum och virtuellt resande kommer att öka. Samhället i sig ställer högre krav på att medborgare och företag använder digitala tjänster och funktioner vilket innebär att kravet på medborgarens kompetens, förståelse och tillit ökar.

I Torsby kommun startades projektet Digidelcenter med stöd av Internetstiftelsen som nu är en del i den ordinarie verksamheten på biblioteken. Där erbjuds kurser i bl a säkerhet på internet, e-handel, betaltjänster mm, samt enskilda träffar för medborgare som behöver hjälp med digitala verktyg och tjänster. Det finns fortfarande en stor grupp som lever i digitalt utanförskap och den här typen av funktion kopplat till t ex biblioteken är ett sätt att arbeta inkluderande med digital medvetenhet och kompetens.

Tillgång till digital infrastruktur

Tillgång till digital infrastruktur är en demokratifråga och ska därmed omfatta alla på lika villkor. Att sätta som mål att 100 000 hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s, inte ska utan bör som anges i nuvarande bredbandsstrategi Sverige helt uppkopplat 2025, är inte en demokratisk målbild.

I regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021-2030 (2020/21:133) är det övergripande målet för landsbygdspolitiken ”en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet”.

Strategin anger också att en långsiktigt hållbar utveckling är beroende av att människor vill och kan bo och leva och driva företag på landsbygden. Det förutsätter att alla i lands- och glesbygd har tillgång till stabil digital infrastruktur med hög kapacitet eftersom landsbygdens behov av digital kommunikation och stabil infrastruktur är större då den fysiska tillgängligheten till samhällsservice är sämre på landsbygden än i städerna.

Den stora samhällsnyttan som digitaliseringen ger är först när användandet maximeras och då måste det finnas infrastruktur på plats som möter de behov både användarna och samhället har. En ostadig infrastruktur med låg kapacitet motverkar ett maximerat användande.

I bredbandsstrategin Sverige helt uppkopplat 2025 anges att år 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet i områden där människor normalt befinner sig. I arbetet med ny strategi måste målet även omfatta områden med behov där maskiner verkar eftersom den digitala utvecklingen i framtiden kommer generera robotlösningar och självkörande maskiner. I Torsby kommun, liksom i många kommuner i norra delen av landet finns stora skogsytor där det ständigt pågår arbete med maskiner som är beroende av applikationstäckning.

Kommande strategier för digitalisering och digital infrastruktur ska vara långsiktiga, ta hänsyn till regionala förutsättningar, utgå från användarperspektiv mer än teknik och se till hela samhällsnyttan.

Förutsättningar för utbyggnad av digital infrastruktur

Då utbyggnaden av digital infrastruktur är marknadsdriven och vi har att förhålla oss till det ser vi ändå stort behov av att ställa högre krav på marknadsaktörerna för att alla hushåll och företag ska ha tillgång till en så viktig infrastruktur inom rimlig tid och till rimlig kostnad.

Det krävs att nätägarna anpassar sina utbyggnader och affärsmodeller till de behov och förutsättningar som finns på landsbygden. Digital kommunikation är idag en samhällsbärande funktion som alla ska ha tillgång till och då kan inte tillgången styras av vinstdrivande företags affärsmodeller och kalkyler, det i sig skapar diversifiering och ojämlikhet. Att staten sätter till pengar för utbyggnad av bredband är bra men villkoren för stöd ska inte vara sådana att de fastigheter som ligger längst bort och kostar mest och därmed också har stort behov av bra uppkoppling blir nekade för att kostnadskalkylen inte går ihop för nätoperatörerna. I Torsby kommun finns fastighetsägare som fått vänta i fem år från beställning till inkoppling, andra blir konstant nekade, det är inte rimligt och inte heller demokratiskt.

Staten behöver ställa högre krav på nätoperatörerna och vara tydligare med mål och riktning för ett mer långsiktigt arbete med större fokus på användarperspektiv och samhällets behov istället för att aktörerna själva bestämmer vad som ska byggas.

Med tanke på att staten äger nära 40 % av aktierna i ett av de största bolagen som bygger fiber- och mobilnät borde det finnas stora möjligheter att som majoritetsägare ställa högre krav, åtminstone på det bolaget.

Robusthet och säkerhet

Det säkerhetspolitiska läget har ställt frågan om säkerhet och robusthet på sin spets. All digital infrastruktur i Sverige ska naturligtvis vara säker och robust. Avgrävda kablar, cyberattacker och andra avbrott gör det allt viktigare med en sömlös övergång från fast uppkoppling till mobil uppkoppling, att de olika teknikerna ses som komplement till varandra och inte drivs i separata affärsmodeller. I utbyggnad av digital infrastruktur ska redundans hela tiden beaktas och här bör nätägarna utveckla samarbete för att nyttja varandras nät och mobilmaster för att bygga redundans. Säkerhet ska gå före kalkyler och konkurrens.

Säkerheten för informationsmängden som flödar i nätet är en svårare fråga där informationsägare måste ta stort ansvar men samtidigt ska förlita sig på robustheten och säkerheten i den fysiska infrastrukturen som många gånger ägs och driftas av extern part. Här finns behov av styrning och reglering från statligt håll så nivån på säkerhet och robusthet är samma för alla och styrt av samhällets behov, inte nätägarens kompetens och ekonomi.

Konkurrenskraft

Sverige ska vara bäst på att använda digitaliseringens möjligheter, det är regeringens strategi för digitaliseringspolitiken. Sverige är ledande inom flera områden, forskning, teknik och spelutveckling är några exempel. Målsättningen är naturligtvis att bibehålla och ytterligare stärka vår ledande position men tyvärr ligger Sverige idag efter i att använda digitaliseringens möjligheter, och därmed möjligheten att stärka vår konkurrenskraft internationellt.

Utbyggnaden av infrastrukturen och digital kompetens är fortfarande områden som det behöver jobbas på. I rapporten Digitala Sverige 2022 som DIGG – myndigheten för digital förvaltning tagit fram är det tydligt att både företag och myndigheter har svårt att hitta den it-kompetens som behövs. Rapporten visar också på att nyttorealiseringsen är svag och myndigheterna är dåliga på att samverka vilket inte främjar konkurrenskraften inom t ex forskning och vård. AI och Big Data är områden som behöver utvecklas inom både den offentliga och privata sektorn.

Klimat, hållbarhet och resurseffektivitet

Många digitala funktioner har en positiv inverkan på klimatet i form av mindre bilåkande, framförallt på landsbygden. Exempel på det är distansarbete, distansstudier, digitala läkarkontakter, e-handel, digital tillgång till kultur och virtuellt resande. Kompetensutveckling och ökad tillit kan öka användandet och därmed de positiva effekterna.

Transportsektorn är den sektor som behöver möta utmaningarna med ökad t ex e-handel. Samordning och logistik behöver utvecklas för att undvika parallella transporter.

Statligt stöd

Den nuvarande stödmodellen har inte mött de utmaningar som finns framförallt på landsbygden. I PTS stödmodell konkurreras det om stödmedel vilket gör att de inte anpassas till regioners eller geografiska områdets olika förutsättningar. Det regioner och kommuner bidrar med idag är främst prioritering av byggnader, här behövs det en betydligt större samverkan mellan stat, region, kommuner och nätägare för att koppla insatser till behov. Djupare analyser behövs för att identifiera olika områdets behov av olika tekniska och ekonomiska lösningar, det görs bäst av regioner och kommun lokalt tillsammans med nätägare. En ny stödmodell behöver därför vara mer decentraliserad och också ställa krav på leveransplikt i likhet med den som finns på elmarknaden.

Övrigt

Digitalisering och digital infrastruktur går hand i hand och är beroende av varandra, något vi blev varse när ADSL och kopparnäten började monteras ned utan hänsyn till pågående fiberutbyggnad där utbyggnad och nedmontering skulle ha synkats istället för att drivas separat var för sig. Många fick bristfälliga lösningar i väntan på fiberanslutning vilket exkluderade dem från många digitala funktioner.

Digitaliseringen har hela tiden gått fortare än utbyggnaden av digital infrastruktur och kompetenshöjande insatser, vilket har påverkat och fortfarande påverkar alla de frågor Finansdepartementet ställer om anslutbarhet. En ny strategi måste göras med örat mot marken för att ta höjd för framtida utveckling. Olika former av avgränsningar måste undvikas, det framtida arbete måste göras med helhetsperspektiv och fokus på den totala nyttoeffekten.

Digitaliseringens möjligheter måste ses ur ett samhällsnyttoperspektiv och därför är alla delar av samhällsutvecklingen viktiga att beakta. För att samhällsnyttan ska bli störst i fråga om digitalisering och anslutbarhet så

behöver fler aktörer samverka för att hitta lösningar på de hinder som finns idag och förutse och förbereda sig på de hinder som kan uppstå i framtiden. Här bör Bredbandsforums uppdrag utvecklas till att inkludera flera aktörer som Försvarsmakten, Trafikverket, MSB, DIGG m fl för att lösa hinder i form av konflikter mellan verksamheterna. Den totala samhällsnyttan ska inte hindras av undantag och särbehandlingar, här behöver man arbeta fram samförstånd och en gemensam vilja att möta det samhällsbehov som den digitala infrastrukturen behöver tillmötesgå nu och på lång sikt.

Torsby kommun, dag som ovan

Cecilia Sjödén, Administrativ chef/bredbandssamordnare
0560-160 03, 073-271 21 97
cecilia.sjoden@torsby.se
Besöksadress: Nya Torget 8, Torsby